

Det eksterne panelets evaluering, sammendrag

Panelet

Som del av den periodiske evalueringen av masterprogrammet Allmenn litteraturvitenskap og bachelorprogrammet Estetiske studier og allmenn litteraturvitenskap, har et eksternt panel fått tilsendt informasjon om studieprogrammene og så blitt bedt om å skrive hver sin evaluering av programmene i løpet av våren 2019. De tre panelmedlemmene har vært Hege Lunde (kommunikasjonssjef, KOPINOR), Jacob Lund (førsteamanuensis, Universitetet i Aarhus) og Kjetil Hannemyr (studentrepresentant, UiO). Lunde har valgt å holde et særlig blikk på kommunikasjon, mens Lund har fokusert på de mer spesifikke faglige spørsmålene.

Panelets oppdrag

Hvert panelmedlem har fått tilsendt programmets egevaluering; studiekvalitetsrapporter fra 2013-2017; diverse statistikk for programmet (søker tall, gjennomføring/ frafall o.l.); studentevalueringer og emnebeskrivelser for obligatoriske emner; en masterrapport om ILOS fra 2017; data fra en spørreundersøkelse blant estetikkstudentene, samt referat fra et gruppeintervju med noen av studentene; og alle program- og studieretningsbeskrivelsene.

Panelet ble så bedt om å vurdere følgende ti spørsmål på bakgrunn av materialet:

1. Er programmets læringsutbytter er hensiktsmessige, f.eks. i forhold til videre studier i inn- og utland og til arbeidslivsrelevans?
2. Er fagmiljøet (i lys av kravene i NOKUTs studietilsynsforskrift § 2-3), emnetilbudet (vurdert opp mot faglig innhold, arbeids- og undervisningsformer og vurderingsordninger), emnegruppesammensettingen (på bachelor) slik at studentene kan oppnå et slikt læringsutbytte?
3. Vektlegger programmet arbeidslivsrelevans og internasjonalisering, legger det til rette for et godt læringsmiljø, har det god gjennomføring?
4. Kan strukturen i Estetiske studier gjøres fastere, med flere obligatoriske emner, slik at løpet blir klarere, lettere å administrere (også for studenten selv) og skaper kullfølelse? Kan dette gjøres uten at det tverrestetiske aspektet svekkes?
5. Kan Estetiske studier gjøres om til en 40-gruppe (den alt eksisterende studieretnings-definerende) uten at disiplinen estetikk taper terreng?
6. Er det for mye overlapp mellom EST1000 og KUN2000?
7. Ville det være en god idé å la estetikkstudentene gå sammen med allmennlitteraturstudentene på EXFAC03-LIT?
8. Er det en idé å endre navnet på Estetiske studier, og hva burde studieretningen i så fall hete?
9. På hvilken måte kan studentene på alle tre studieretninger profitere på utenlandsopphold, og hvordan kan vi få det til?
10. Kan du anbefale at programmet enten bør videreføres i sin eksisterende form – og hva det i så fall bør fokuseres på i det videre kvalitetsforbedringsarbeidet – eller om det bør nedlegges, og emnene i programmet evt. videreføres?

Under følger en sammenstilling av panelets evalueringer, godkjent av panelmedlemmene 20.9.2019.

Anna K. Høyem

ILOS sekretær for evalueringen, 20. september 2019

1) Er programmets læringsutbytter er hensiktsmessige, f.eks. i forhold til videre studier i inn- og utland og til arbeidslivsrelevans?

Panelet er delt i sitt svar på dette spørsmålet. Lund og Hannemyr synes at læringsutbyttene i hovedsak virker hensiktsmessige både for videre studier og arbeidslivsrelevans, også sammenliknet med tilsvarende studier ved andre universiteter. Tekstene om estetiske studier er åpnere og bredere formulert enn tekstene om allmenn litteratur, men dette følger av mer valgfrihet og tverrfaglighet. Progresjonen fra bachelor- til masterprogrammet i allmenn litteratur er god.

Lunds eneste bemerkning er at antallet klager på programmene har steget merkbart i perioden 2016–2018. Han lurte på om ILOS burde undersøke om klagen skyldes at læringsmålene er uklart formulert – og at det dermed er vanskelig for studenter og fagmiljø å vite om studentene oppfyller dem eller ikke – eller om det skyldes noe annet.

Lunde har lest læringsutbyttene med kommunikasjonsfaglige briller, og hun synes ikke alltid at tekstene fungerer like godt, mye på grunn av de formelle kravene fra NOKUT. Punktene er lange, det er mye overlapp mellom dem og flere er for generelt formulert til å formidle hva studiene egentlig handler om og hvilken kompetanse studentene får etter endt grad. Lunde har flere forslag til forbedringer:

- a) ILOS kan foreta en kommunikasjonsfaglig gjennomgang av læringsutbyttetekstene, gjerne i samarbeid med UiOs sentrale kommunikasjonsavdeling. Dette for å danne seg et kunnskapsgrunnlag for å skrive mer treffende tekster om læringsbytte for ulike målgrupper: både nåværende og fremtidige studenter og NOKUT. Kommunikasjonen slik den er i dag henvender seg ikke i tilstrekkelig grad til unge som kommer rett fra videregående skole – i slike tekster ligger en vanligvis en forventning om mindre tekst og et noe mer verdiladet språk – og man utnytter i liten grad nettkanalens muligheter. En kommunikasjonsfaglig gjennomgang av statistikk for besøk og bruk av sidene, og undersøkelser som sier noe om brukerne, kan svare på spørsmålet om hvorvidt potensielle søkere og nåværende studenter opplever at de får den informasjonen de trenger, og hvorvidt informasjonen tydelig formidler mulighetene som ligger i studiene: At de fremstår faglig attraktive, at de gir muligheter for internasjonal erfaring og at de kan være porten inn til et spennende arbeidsliv.
- b) Et enkelt tiltak for å skaffe seg dette kunnskapsgrunnlaget kan være å legge inn dialogbokser på disse nettsidene, der brukerne kan stille spørsmål. Dette vil gi ILOS et inntrykk av hvordan kommunikasjonen treffer og i tillegg gi nettbrukerne et inntrykk av en mer åpen dialog.
- c) ILOS kan i større grad enn i dag lete opp og føye sammen informasjon om utveksling og arbeidsliv fra andre kilder på egne nettsider, for eksempel hos NOKUT, Erasmus og Karrieresenteret.
- d) Tekstene hadde fungert bedre hvis de var formulert i et fremtidsperspektiv («kandidaten skal ha kunnskap om ...») – nå oppleves punktene for leseren som noe h*n allerede skal kunne, og det kan skremme bort enkelte.
- e) Oppsettet på «Hva lærer du?»-sidene utfordrer det vi kan kalle «den gjengse koden for kommunikasjon på nett». Lenkene bør være oppdaterte, tekstene bør kortes ned og sidene trenger både visuelle virkemidler for orientering og virkemidler som motiverer brukerne til å bevege seg videre nedover i en lang tekst.

- f) Intervjuene med tidligere studenter i arbeidslivet er begge fra 2014 og med kvinner. Det burde være flere, nyere intervjuer og jevnere kjønnsbalanse.
- g) I tillegg til nettressursene om utveksling, kunne UiO sett på muligheten for å etablere en sentral, administrativ enhet ved UiO som kan veilede studenter som vil reise på utveksling gjennom et stort felt av muligheter, etter modell av Karrieresenteret. Både informasjon om utenlandsstudier og karrierevalg er store og komplekse felt som fordrer veiledning til hver enkelt student, et ansvar som de fagansatte vanskelig har tid til å fylle.

2) Er fagmiljøet (i lys av kravene i NOKUTs studietilsynsforskrift § 2-3), emnetilbudet (vurdert opp mot faglig innhold, arbeids- og undervisningsformer og vurderingsordninger), emnegruppesammensetningen (på bachelor) slik at studentene kan oppnå et slikt læringsutbytte?

FAGMILJØ

Fagmiljøet fremstår som solid, reflektert og faglig sterkt, og det oppfyller alle NOKUTs krav.

EMNETILBUD

Emnetilbudet som helhet virker variert og godt, men panelet har noen forslag til forbedringer.

Emnetilbudet på bachelor og master i allmenn litteratur sørger for at studentene oppnår læringsmålene. Både Lund og Lunde bifaller arbeidet med å utvide pensum på allmenn litteratur med litteratur fra flere deler av verden.

Emnetilbudet på estetiske studier legger stor vekt på estetisk teori og dennes historiske utvikling, men det kommer ikke så tydelig frem om eller hvordan studentene får kompetanse i estetisk analyse, forstått som en analytisk kompetanse som går på tvers av kunstarter og medier. Lund savner en jevnere kjønnsbalanse i pensumtekstene på EST1000 og KUN2000, og han foreslår å (a) gjøre emnene mer tematiske hva gjelder innhold, (b) å ha et tydeligere fokus på kunnskaper om og ferdigheter i estetisk analyse og (c) å vurdere et sterkere fokus på samtidens estetikk.

Lunde kommenterer også den skjeve kjønnsbalansen, og på generell basis mangelen på nyere pensumtekster – pensumtekstene er stort sett fra 1980 og 1990, mye fra 2000, men svært lite fra perioden 2015-2019.

Både Lund og Lunde kommenterer at emneevalueringene vitner om en jevn og reflektert fagutvikling og kvalitetssikring, selv om Lund savner beskrivelser av hvilke læringsfremmende aktiviteter studentene deltar i (jf. Biggs' "What the student does").¹ Lunde foreslår at mer kunnskap om studentene i større grad kan vektlegges i emneevalueringene, for å gjøre dem mer balanserte.

EMNEGRUPPER

Sammensetningen av emnegrupper på allmenn litteraturvitenskap virker klar og velfungerende.

---

¹ Biggs, John. «[What the student does: teaching for enhanced learning](#)». *Higher education research and development* 31, 2012, s. 33–59.

Estetiske studier kan ved første øyekast virke ganske komplisert, og noen studenter og faglærere melder via emneevalueringer og studentundersøkelsen at de ønsker mer informasjon om oppbygningen av programmet. Men ifølge studentundersøkelsen synes de fleste studentene at oppbygningen er forståelig, og de setter stor pris på valgfriheten.

Hannemyr foreslår at estetiske studier kan vurdere å flytte ex.phil. til andre semester, for å gjøre begynnelsen av studiet mindre teoritungt og mer overkommelig, og samtidig åpne for at studentene kan ta et emne i fordypningsgruppen sin allerede i første semester.

3) Vektlegger programmet arbeidslivsrelevans og internasjonalisering, legger det til rette for et godt læringsmiljø, har det god gjennomføring?

ARBEIDSLIVSRELEVANS OG INTERNASJONALISERING

Programmene vektlegger internasjonalisering og arbeidslivsrelevans. ILOS har åpenbart jobbet mye med studentmobilitet, og på programmene bør pensum med mye internasjonal teori, og ofte engelskspråklige tekster, rent faglig fungere som en god grunnvoll for studier i utlandet. Programmene har også opprettet et alumnuspanel, gjort studentbesøk på aktuelle institusjoner som Henie Onstad og fremhevet Karrieresenteret på nettsidene sine.

For jobbe videre med internasjonalisering, foreslår panelet at programmene kan vurdere følgende forslag:

- a) Vise studentene helt konkret hvordan utenlandsopphold kan hjelpe dem i arbeidsmarkedet etter studiene.
- b) Rydde minst ett semester for obligatoriske emner i alle studieløpene på estetiske studier.
- c) Utforske mulighetene som ligger i digital teknologi. Her kan programmet for eksempel se til skoleverket, der det finnes gode eksempler på samarbeid mellom skoleklasser i Norge og internasjonalt, som ved kreativ bruk av teknologi utveksler kunnskap, samskaper tekst og visuelle uttrykk, gjennomfører presentasjoner og diskuterer på nett. En slik utnyttelse av teknologien kan bidra til et godt faglig utbytte, og i enkelte sammenhenger gjøre det enklere å samarbeide på tvers av landegrenser uten at det medfører for mange flyreiser. I tillegg blir det mindre viktig å rydde et helt semester i utdanningsløpet for utenlandsstudier.

For å jobbe videre med arbeidslivsrelevans, foreslår panelet at programmene kan vurdere følgende forslag:

- a) Arbeidsgivere opplever noen ganger at studentene ikke vet eller ikke kan formulere hvilke generelle ferdigheter de har trent opp i løpet av studiene – ferdigheter som ofte er viktige for disse potensielle arbeidsgiverne. For å øke studentenes bevissthet om den generelle kompetansen de får i løpet av studiene, for eksempel evnen til å sortere og analysere kompleks og flertydig informasjon, kan programmet forsøke å koke disse relativt abstrakte konseptene ned til helt konkrete eksempler for studentene – gjerne i samarbeid med relevante representanter fra arbeidslivet og i regi av alumnuspanelet.

- b) Programmet kan også vurdere å holde kompetanseavklaringsseminarer for studentene, der de både lærer å sette ord på det de kan og knytte dette til forventninger som potensielle fremtidige arbeidsgivere kan ha.
- c) La seg inspirere av for eksempel "Den norske modellen", slik den presenteres i "Litteraturpolitikens verktøykasse. Den norske modellen" av Helge Rønning og Tore Slaatta (Pax, 2019), til å opprette et tilbud om arbeidspraksis i ulike institusjoner som del av studieprogrammene.
- d) Etter Hannemyrs syn virker mulighetene for videre studier på bachelor i estetiske studier dårligere enn på allmenn litteratur, fordi estetikk mangler et eget masterprogram – masterkandidater er ofte mer ettertraktet i arbeidslivet enn bachelorkandidater, og opptak til PPU krever mastergrad. Derfor er det spesielt viktig at estetikk-studentene får tydelig informasjon allerede i første semester om hvilke masterprogrammer de kan kvalifisere til og hvordan.

LÆRINGSMILJØ

Spesielt estetikkstudentene føler seg i liten grad som del av et kull, så estetiske studier kan vurdere å arbeide med å styrke denne følelsen av samhold og tilhørighet til estetikk-faget hos studentene. Ifølge studentundersøkelsen synes også flere studenter at studiekonsulenten for estetikk ikke er så synlig eller lett å komme i kontakt med.

Lunde og Hannemyr trekker frem litteraturtidsskriftet Lasso som et godt tilskudd til læringsmiljøet, selv om de etter Lundes syn gjerne kunne røktet nettsidene sine bedre for å vise at de er en aktiv studentforening. Kanskje programmene kan samarbeide tettere med Lasso og andre relevante studentforeninger for å øke samholdet og følelsen av tilhørighet blant studentene? Et annet mulig tiltak er å innføre en mentorordning etter modell fra IMK.

GJENNOMFØRING

Ingen av programmene oppfylder ILOS' mål om at 2/3 av studentene skal fullføre gradene de starter på. Men samlet ligger programmenes gjennomføring omtrent på samme gjennomsnitt som fakultetet som helhet. Allmenn litteratur trekker snittet for bachelorprogrammet opp, mens estetiske studier trekker ned, både ved at færre studenter fullfører graden og at flere studenter bruker lengre tid enn på allmenn litteratur.

Lund kommenter at overraskende mange studenter på allmenn litteratur oppnår graden på under normert tid, og han lurte på om dette kan tyde på at arbeidsbyrden er for lett. Lunde foreslår derimot at disse studentene heller bør få tilbud som aktualiserer det kommende arbeidslivet.

Lunde råder ILOS til på generell basis å skaffe mer presis informasjon om og fra både de eksisterende studentene og de potensielle studentene. Med dette som bakgrunn, kan ILOS sette i gang målrettede tilpasninger for å holde på de gode studentene og få flere til å fullføre. Estetiske studier bør også være bevisst på kollisjoner mellom emner som gis ved forskjellige institutter og ha et ekstra fokus på hvem som skal koordinere alle studieløpene på estetiske studier.

4) Kan strukturen i Estetiske studier gjøres fastere, med flere obligatoriske emner, slik at løpet blir klarere, lettere å administrere (også for studenten

selv) og skaper kullfølelse? Kan dette gjøres uten at det tverrestetiske aspektet svekkes?

Lund foreslår å løse dette ved kanskje å erstatte fordypningsfag 2 med et emne i estetisk analyse, som går på tvers av kunstarter og derfor er tverrestetisk.

Hannemyr fokuserer mest på obligatorisk oppmøte: Mer obligatorisk undervisning kan gi bedre kullfølelse, men studentene vil i mindre grad enn nå lære seg å disponere sin egen tid og ta selvstendige valg – ferdigheter som vil bli viktige for dem i arbeidslivet.

5) Kan Estetiske studier gjøres om til en 40-gruppe (den alt eksisterende studieretnings-definerende) uten at disiplinen estetikk taper terreng?

Panelet tror ikke at det er mulig.

6) Er det for mye overlapp mellom EST1000 og KUN2000?

Panelet er delt i dette spørsmålet: Lund mener at det nok er for mye overlapp mellom emnene. Både Baumgarten, Burke, Hume, Kant og Merleau-Ponty er pensum begge steder, og selv om det er snakk om forskjellige tekster og forståelsesnivåer, kan emnene kanskje koordineres bedre. Hannemyr mener derimot det er lite overlapp mellom pensumtekstene, og at KUN2000 fremstår som et steg videre fra EST1000, ved at det tar i bruk begreper og verktøy studentene har lært om i EST1000 og i større grad enn EST1000 fokuserer på originaltekster.

Lund påpeker i tillegg at pensum nesten utelukkende består av mannlige forfattere, og at fagmiljøet kanskje kan vurdere å ta inn flere tekster fra nyere estetisk teori, som ikke i samme grad er dominert av (vestlige) menn. Dette kunne for eksempel løses ved at KUN2000 dreies mot «samtidens estetikk», og dermed også skilles klarere fra EST1000 rent faglig (se også spørsmål 2 over).

7) Ville det være en god idé å la estetikkstudentene gå sammen med allmennlitteraturstudentene på EXFAC03-LIT?

Selv om Hannemyr tar forbehold om at det kan være fint for estetikkstudentene å møte andre studenter fra liknende studieretninger, som kanskje kan bidra med andre perspektiver, er han og Lund relativt samstemt om at estetikkstudentene bør beholde sin egen ex.fac.

Dette er ett av få obligatoriske fellesemner på et ellers fragmentert studieprogram, og det bidrar til å styrke kullfølelsen blant studentene. Å slå dem sammen med studentene på allmenn litteratur, vil kunne knytte dem for sterkt til dette faget, på bekostning av de andre mulige fordypningsfagene. Hvis ILOS ikke har ressurser til å gi disiplinspesifikke varianter av ex.fac., bør de heller vurdere en helt eller delvis felles ex.fac. for **alle** de mulige fordypningsfagene på estetiske studier.

8) Er det en idé å endre navnet på Estetiske studier, og hva burde studieretningen i så fall hete?

Panelet synes navnet Estetiske studier er et godt og dekkende navn for studieretningen.

«Estetikk og kultur» ville etter Lunds syn signalisert et annet faglig innhold enn det utdanningen faktisk inneholder. Dagens navn signaliserer bredde både i faglig profil og i hva studentene kan bruke graden til.

9) På hvilken måte kan studentene på alle tre studieretninger profitere på utenlandsopphold, og hvordan kan vi få det til?

Hannemyr foreslår at studentene i større grad enn i dag bør få informasjon om (a) hvilke muligheter som åpner seg for dem på arbeidsmarkedet når de har fullført studiene, og (b) at internasjonal kompetanse og erfaring er ettertraktet i den typen stillinger. Dette vil gjøre utveksling mer attraktivt for studentene.

Se ellers panelets anbefalinger fra spørsmål 3 tidligere i evalueringen.

9) Kan du anbefale at programmet enten bør videreføres i sin eksisterende form – og hva det i så fall bør fokuseres på i det videre kvalitetsforbedringsarbeidet – eller om det bør nedlegges, og emnene i programmet evt. videreføres?

Programmene bør etter panelets syn videreføres i sin eksisterende form. Spesielt estetiske studier møter et behov i og utenfor kultursektoren for tverrfaglig estetisk kompetanse.

Lund foreslår avslutningsvis at estetiske studier ville bli enda mer relevant for et bredere arbeidsmarked hvis den i større grad åpnet for et bredere estetikkbegrep – som også inkluderer ikke-kunst, sansemessig erkjennelse og erfaring generelt.

Panelet foreslår ellers at ILOS og programmene jobber videre med tiltakene som panelet har foreslått i det videre kvalitetsarbeidet.

